

Chapter: 18

- Q.1** रिकाम्या जागी योग्य पर्याय लिहून विधाने पूर्ण करा. 3
- अवकाश निरीक्षणासाठी दुर्बिणीचा वापर सर्वप्रथम या शास्त्रज्ञाने केला.
 - दृश्य प्रकाशाची तरंगलांबी सुमारे ते असते.
 - 1990 साली नासा ने या दृश्यप्रकाश दुर्बिणीचे अवकाशात प्रक्षेपण केले.
- Q.2** योग्य जुळणी करा 1
	'अ' गट	'ब' गट
1	i. इस्रोची स्थापना	अ. 2015
	ii. गॅलिलिओची दुर्बिणी	ब. 1969
	iii. हबलचे प्रक्षेपण	क. 1609
	iv. अँस्ट्रोसेटचे प्रक्षेपण	ड. 1990
- Q.3** शास्त्रीय कारणे लिहा (Any Two) 4
- दृश्य प्रकाशाच्या दुर्बिणी पहाडावर निर्जन जागी का उभारण्यात येतात.
 - क्ष-किरणांची दुर्बिणी पृथ्वीवर कार्यरत का होऊ शकत नाही.
 - भारतीय शास्त्रज्ञांना विश्वाचा अभ्यास करण्यासाठी अँस्ट्रोसेट उपग्रह महत्वाची भूमिका बजावतो.
- Q.4** टिपा लिहा (Any Three) 6
- चंद्रा
 - गीएमआरटी (GMRT)
 - रेडिओ दुर्बिणी.
 - वक्रीभवक दुर्बिणी.
- Q.5** फरक स्पष्ट करा 4
- न्यूटोनियन दुर्बिणी आणि कॅसेग्रेन दुर्बिणी.
 - वक्रीभवक दुर्बिणी आणि परावर्तक दुर्बिणी.
- Q.6** पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (Any One) 2
रूप	तरंगलांबी
रेडीओ लहरी (Radio Waves)	
दृश्य प्रकाशकिरणे (Visible Light Rays)	
क्ष - किरणे (X - rays)	
गॅमा किरणे (Gamma Rays)	
 - गॅलिलिओच्या दुर्बिणीची रचना स्पष्ट करा.

